

Politične stvari.

Prestolni govor

ob sklepu državnega zbora 22. aprila 1885.

Častiti gospodje obeh zbornic državnega zbora!

Sklepaje ustavno dôbo Vašega postavodajalskega delovanja izrekam Vam z zadovoljnostjo Svojo zahvalo in Svoje priznanje za pravo spoznanje in oceno državnih koristi, ki ste Vas pri Vaših delih vodili in za požrtvovalnost, ki ste jo kazali pri Vaših sklepih. Cela vrsta imenitnih predlogov, katere Vam je v miuuli dobi izročevala Moja vlada, bila je predmet Vašemu delovanju.

Vojna moč države dobivala je svojo podporo po Vašem domoljubnem sodelovanju in se je izdatno utrdila, ob enem ste pa skrbeli za sredstva, da so se invalidom dohodki zboljšali, da se bodo preskrbele zapuščene vdove in sirote tistih, ki na vojski padejo in da se bodo podpirale družine tistih, ki se ob času oboroževanja k vojakom kličejo.

Vsled volilne reforme, katero ste sklenili, zadobilo je veliko število pridnih državljanzov najpomenljivejo političnih pravic (volilno pravico) in ste razun tega izvrševanje volilne pravice v jako mnogobrojnem razredu velikoposestnikov v Moji kraljevini česki izdatno polajšali.

Jako mnogo ste se ozirali na duševne koristi vseh narodnosti po državi po dobro prevdarjenih sklepih, tikajočih se izgoje in izobražbe mladine, kakor tudi ste po ustanovitvi novih ali razširjenji uže obstoječih učnih zavodov svojo posebno pozornost obračali na obrtniški poduk, da se zboljša in požlahtni domača obrtnija.

Tudi položaj nižje duhovščine bil je predmet Vaše skrbljivosti in sočutja, ter ste skrbeli, da se ji taisti izdatno zboljša. V resnici lepe vspehe doseglo je pa Vaše delovanje na polji narodnega gospodarstva in prometa.

Po postavah, tikajočih se razširjanja skupnega avstro-ogerskega carinskega področja in po pregledu carinskih tarifov, pospešili ste izdatno produkcijo in trgovino, — s tem pa, da ste sklenili večjo vrsto pogodeb s prijateljskimi državami, povzdignili ste mednarodni in pravni promet.

Da ste dovolili izdatne svote za uravnavo Dunava, ste koristili tako državi kakor tudi Mojemu glavnemu in prestolnemu mestu Dunaju posebno veliko.

S svojimi sklepi o ustavu obrtnih nadzornikov in s spremembo času primerno obrtnega reda in na rudarske postave, podprli ste malo obrtnijo, vredili ste razmero med gospodarji in pomočniki in skrbeli ste poslednjim za varnost življenja in zdravja.

Ob Vašem sodelovanju nastale so postave na korist kmetijskega stanu, kako da se je varovati goveje kuge in kako taisto zatirati; komasacijska postava; vrejevanje vodotokov; postava o pospeševanju deželne kulture gledé povodnih stavb sploh in pa ona, kako da naj se odpeljujejo škodljivi hudourniki.

Da zavarujete nesreče po povodnji, kolikor je to ravno v človeški moči, pričeli ste jako obširno vrejevanje vodá posebno po Tirolih in Koroškem s tem, da ste privolili izdatno državno podporo; tisto vrejevanje raztegnilo se bode tudi na druge dežele in se bode moralo najprej v Galiciji po povodnji tako silno poškodovani pričeti, da se država in dežela obvaruje še večih nesreč, ljudje pa občutljivih stisk in težav.

Nemale zasluge pridobili ste si za industrijo in kmetijo po vpeljavi poštnih hranilnic, založnic in drugih

podobnih ustavov podpirajočih obrtnijo in kmetijstvo s tem, da ste jim polajšali davčno dolžnost k ugodnemu razvitku. S tem, da ste vpeljali postavo proti goljufiji pri kreditnih operacijah in na varstvo upnikom proti dolžnikom, ki so postali nezmožni plačati in povrh tega še upnika oškodovati nameravajo, obvarovali ste prebivalce pred sebičnim izsesavanjem in vtrdili ste zaupanje v obrtnem in trgovinskem prometu.

Kar ste storili gledé razvoja naših železnic in železništva sploh, vredno je popolnega priznanja. Parni stroj hiti danes z izdelki v najskrajne iztočne naše meje skozi Arl; z vedno obširnejim podržavljenjem železnic razširil se je državni vpliv, ki je tolikanj merodajen pri določbah tarifov. Mreža avstrijskih železnic popolnila se je deloma po državnih zgradbah, deloma po železnicah, katere so na podlagi postave v lokalnih železnicah izdelali zasobniki, tolikanj, da so koristi tega občila v večji meri vse dežele deležne. Vašemu prizadevanju se je tudi posrečilo vredbi jako težavnega in v gospodarskem oziru jako pomenljivega vprašanja o severni železnici pot vgladiti na način, kakor bo dobro za državo in za narodno gospodarstvo.

Z raznimi drugimi postavami, ki ste jih sklenili deloma, kakor Vam jih je predložila moja vlada, deloma kakor ste jih sami predlagali, vstregli ste raznovrstnim potrebam prebivalstva.

Če tudi so se zaradi pospeševanja kulturnih nalog finance obtežile, se je vendar posrečilo s povzdigo kmetijstva, katero smo z večimi izdajki dosegli, kakor tudi s hvalevredno pripravljenostjo, s katero ste poviševanje davka Moji vladi dovoljevali, napraviti nam izdaten korak proti smotru postavljenemu na ravnotežje v državnem gospodarstvu. Državni kredit se je izdatno povzdignil in jako vredne poroke imamo za to, da ugodno rešimo še naloge, ki nas čakajo na finančnem polji.

Častiti gospodje obeh zbornic državnega zbora! Kakor Vam rad pohvalno priznavam, kar ste storili, ravno tako se smete sami ozirati na doprinešeno v popolni zavesti, da ste svojo dolžnost storili za blagor domovine in blagostanje Mojih narodov, za katere vse enako po očetovski skrbim.

Dobre razmere, s katerimi smo z vsemi državami, opravičujejo našo nado, da se bode državi mir tudi zanaprej ohranil. Pod blagodejnim vplivom tega miru nadaljevala bode Moja vlada dovrševanje s stanovitnostjo in zvesto udanostjo za državni blagor pričete naloge, da končamo, kar smo z Vami pričeli, da se prične zopet novo delo na ustavnem polji in da dosežemo smoter, kakoršnega nameravam, želim in se ga nadjam.

Sedaj Vas pa priporočam vse božjem varstvu; zagotovljajoč Vas ob enem Svoje nepremakljive naklonjenosti, sklenem zasedanje državnega zbora.

Iz državnega zbora.

(Konec.)

V Avstriji se ne gane ta način samolastne pomoči, ampak toliko glasneje kličemo po državni pomoči. To pa nas nikakor ne zadržuje, da bi prebivalstvu na kmetih, katero ima toliko trpeti pred potepini, ne prišli vspešno na pomoč.

Večina komisije je izrekla, da zveza med obema načrtama postav ni tako tesna, da bi se druga brez druge ne mogla sprejeti. — Govornik ne more se pridružiti temu mnenju. Zbornica poslancev stavila je postavo o kazenskih naredbah pred ono o ustanovitvi prisilnih delavnic zaradi tega, ker se mora najprej ustanoviti postav, po katerih se morajo oni prijati, ki so namenjeni za prisilne delavnice, ker po čemu bile bi

take naprave, ako bi se prisiljenci ne mogli doseči. Deželni zbori ozirali se bodo najprej na to vprašanje, potem bodo še le privolili stroške za take naprave. Kdor tedaj eno hoče, mora hoteti tudi drugo. Zveza obeh postav je tako tesna, da bi ne bilo potrebnega vzroka za drugo postavo, ako bi se ena odbila in vse tako nujno prizadevanje pozgubilo bi se kakor voda med peskom. — Ne dá se tajiti, da je obstoječim napakam mnogokrat vzrok v tem, da se postava dosti strogo ne izvršuje. To pa je stvar uradov, pa ne postavodajstva. To se ima samo vprašati, jeli vzrok napak ni v tem, da so postave pomanjkljive ali da se celó pogrešajo, in ako se temu pritrđi, treba je pomoči. Poročilo komisije zanikava potrebo takega postavnega zdravila, pa pri tem pride samo s seboj v protislovje, ker konečno od vlade zahteva, da naj eventuelno predloži načrt postave. Res je, da se je stvar sprožila v zbornici poslancev in to od vseh strank, ker se je vsestransko čutila potreba za spremembo postavodajstva. Vlada vstregla je zadovoljno izrečenim željam, predložila je svoj prav v miru izdelan načrt postave zbornici in ta je načrt z malenkostnimi premembami brez nasprotja strank sprejela. Poročilo tedaj trdi, da po eni strani v postavodajstvu ni treba premembe, in po drugi strani zahteva poročilo, da naj vlada stori, kar se poročilo samemu nepotrebno zdi in kar je vrh tega vlada že storila.

Govornik dalje še obširneje dokazuje neutemeljenost poročila, razlaga nadrobno pomenljivost posameznih paragrafov, se dalje sklicuje na to, da imajo na pr. na Francoskem že zdavnej še veliko bolj stroge naredbe zoper potepuhe in vkljub temu se beračem tam ne godí slabeje, kakor v Avstriji, in konečno priporoča sprejeti obe postavi po sklepu zbornice poslancev.

Dalje govoril je grof Leo Thun pritrjujoč sicer poročevalcu manjšine, vendar pa je predlagal, da se postava vrne odseku.

Predsednik ugovarjal je temu predlogu, ker je proti upravnemu redu.

Dalje govoril je še vladni zastopnik ministerijalni svetovalec Kralj, potem poročevalec večine baron Hye in konečno sprejele ste se obe postavi po sklepu zbornice poslancev.

V daljnih dveh sejah rešilo se je še vse ostalo gradivo izrekoma krajne železnice in pa pogodba o severni železnici.

so premembe volilnega reda v velikem posestvu českem in pa trgovinskih zbornic oni stranki odvzele krog 15 glasov, tako da uže danes vsakdo vidi in z roko more prijeti, da bo prihodnja večina državnega zbora izdatno večja, kakor dosedanja. — Da tedaj levičarji v volilni borbi sploh propadejo, je uže sedaj gotovo; po vsem gotovo je pa tudi, da „kluba združene levice“, kakor je bil do sedaj, v prihodnje ne bo več, ker odcepavajo se uže veliko-nemški elementi, ki bodo imeli svoj „nemški klub“.

Izmed odličnejših levičarjev žuga vodju Herbs tu zeló neugodna osoda, ker ga dosedajni njegov volilni okraj ne mara. Govorilo se je sicer, da mu ponuja mandat dunajsko srednje mesto, ako treba tudi nemški okraj českega velikega posestva. Toda radikalni Herbstovi pristaši ne marajo spraviti ga samo na rožicah do novega mandata, temveč zahtevajo, da naj prevzame kandidaturu v onem kmetijskem okraju, ki je dosedaj imel zastopnika kneza Schwarzenberga. — Čuje se, da hoče Herbst prevzeti bojno kandidaturu onega okraja, nasproti pa se je tudi knez Schwarzenberg izrekel, da vsakakor ostane sam kandidat ondi.

Še bolj živahno je volilno gibanje na Dunaji, pa tudi sploh po Nižeavstrijskem, kjer bodo povsod ali demokratje ali pa velikonemci in antisemiti (judežrci) v boj stopili zoper dosedajne poslance oziroma na levičarske kandidate.

Iz družih deželá še ni tako zanesljivih poročil, ker se še deloma gibanje ni tako živahno pričelo, deloma pa traja še le tiha agitacija bodi si za stare ali nove kandidate; kolikor se čuje, bo volilni boj v Galiciji živahen deloma med strankami poljske narodnosti, poglavitno pa med Poljaki in Rusini. Tudi na Českem bo poleg boja med Čehi in Nemci boj proti onim nezanesljivim poslancem, ki ali glasujejo z levico (Tilšer) ali jo pri vsakem važnem glasovanji potegnejo iz zbornice.

V Tirolih bo baje baron Ig. Giovanelli zopet prevzel svoj prejšni volilni okraj, v katerem je bil zadnič izvoljen švigovec Zallinger.

Tudi na nemškem Štajarskem in Koroškem kaže se očitno nasprotovanje med patrijotičnimi Nemci in pa med Bismarkovci.

Med Slovenci upamo, da se bodo volitve vršile primeroma mirno in zato toliko častneje za Slovence.

Volilno gibanje

za državno-zborske volitve.

Na podlagi Najvišjega patenta z dné 23. aprila 1885. leta razpisal je gospod deželni predsednik baron Winkler splošne nove volitve državnih poslancev za Kranjsko, in so določeni za njih izvršitev v zmislu zakona z dné 2. aprila 1873., drž. zak. št. 41, in zakona z dné 4. oktobra 1882., drž. zak. št. 142, v krajih, navedenih v članu I., §. 8., na zadnje omenjenega zakona sledeči dnevi: I. Za volitve poslancev kmetjskih občin dan 28. maja 1885. leta; II. za volitve poslancev mest in trgov dan 2. junija 1885. leta, in za volilni zbor trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani dan 3. junija 1885. leta; III. za volitev poslancev velikega posestva dan 5. junija 1885. leta.

Ravno tako vršile se bodo tudi volitve v vseh družih deželah deloma zadnje dni meseca maja, deloma v prvih desetih dneh meseca junija t. l.

Volilno gibanje je uže povsod jako živahno. Levičarjem, ki so vlado Taaffejevo šest let podirali, je štreto zmešala in nado na nove ustavoverne čase popolnoma odzvela cesarjeva beseda v prestolnem govoru. Vrh tega

Zabavne stvari.

Zamet v stepah.

Poljski spisal Mihal Grabowski, preložil L. G. Podgoričan.

(Dalje.)

Na večer me je pohodil gospodarjevih sinov eden; ta, ki sem bil zjutraj sešel se z njim, pa ni pozdravil me, le neprijazno me je povprašal: „Nu, gospod, ali misliš še dolgo časa ostati tukaj?“

Odgovoril sem mu, da je zoper mojo voljo nevihta zapodila me le-sem; da pošteno nadarim jih, ker so me sprejeli pod svojo streho in da otidem precej, ko hitro bode vreme — kakor koli ugodno. Pogledal mi je bistro v oči, kakor bi bil hotel prodreti v globino mojim mislim, naposled pa je dejal: „Do nagrade nam ni nič do nikakoršne; vreme se upokojí, uže sedaj, na večer, odhajala je vijavica, ponoči gotovo vstane popolna tihota. Če bodeš hotel odpeljati se, zgodaj zjutraj ne bode nikakove zapreke. Povedal mi je, da bode lahko spremljal me na poti, da bi po snegu težko vozil se na kolih, obljubil mi je, da na saní naloži voz. Vdal